

Sedmíčka
pionýrů

Zkuste to
se mnou,
pane
faustulus...

O CESTÁCH
VYPRAVUJE
ZDENA
LORENCOVÁ

V jedné Odpovědně jsme načali otázku cestování. Že to je věc, která je pro mladé lidi důležitá, pro kterou stojí za to si něco odříct. Při vaší profesi jde ale taky o cestování trochu jiné – totiž „služební“. Putování s kytarou na koncerty, do divadel, do kulturních domů, putování po Praze i po republice. Co je na tomhle cestování příjemného a co třeba taky ne? Vůbec – jezdíte ráda autem?

Jezdím. Ale jak kdy. Je v tom totiž rozdíl: jedu-li soukromě, je to vždycky zábavnější a příjemnější, protože nejedu „na čas“. Jedu-li služebně, tj. na vystoupení, začíná se cestování měnit v záležitost napjatých nervů. V první řadě musíte přijet včas – když ne, platíte pokutu. Což je docela v pořádku. Jenomže na cestách vás čekají všelijaká překvapení: co když třeba píchnete? Nezbyvá než vyměňovat kolo, koukat se jako šílenec na hodinky, dát tam to kolo správně a ještě neztratit dobrou náladu. Taky se pokud možno moc neumazat. Napětí nebo aspoň pořádná nervozita může vzniknout už na samém začátku cesty, doma, kdy se všemožně snažíte, abyste nic nezapomněli, abyste věděli, kam vlastně jedete a kudy se tam jede, spočítat si, jak dlouho se tam jede a přidat asi hodinovou rezervu. Sbalit mapu, šaty, kytaru, nezapomenout vzít smlouvu, potvrzení o realizaci pořadu, cestovní doklady, osobní doklady, doklad o cestovním, peníze, líčidla, mít dobře numpované pneumatiky – a to si představte, že někdy ani neznám přesnou adresu klubu nebo kulturního domu, kde mám zpívat, takže si někdy připadám jako detektiv na cestách: ptám se babiček, kde tu mají kulturní středisko nebo nějaký sál – jednou jsem se dočetla až z plakátu, kde vlastně zpívám.

Když to všechno najdete, zbývá jen se převléct a dobře zazpívat. Dobře i v tom případě, že vám je třeba zima nebo máte právě strašný hlad, protože jste se cestou nestačili najíst a místní restaurace má třeba zavřeno. A tak máte hlad, potíte se únavou – ono je to vlastně taky velice těžké zaměstnání, nemyslete si.

A radosti cestování?

Taky jsou. Ta největší je pro mne ve změně. Neboť, jak se pravi: změna, toť život. A cestování změnu přináší. Jedete-li a máte zrovna štěstí na počasí, koukáte se, jak je krajina barevná, příroda krásná, vidíte, vnímáte, je vám náramně. A tím se vám to vlastně všechno zaplatí. Ty útrapy.

Co vám v poslední době udělalo velkou radost?

Dá-li se za poslední dobu považovat i loňský rok, pak to byly zámky na Loire. Ve Francii. Je jich tam spousta a je to zázrak. Viděla jsem je poprvé a nečekala jsem vůbec, že mě to tak nadchne. Rozjasní. Existence krásných věcí vůbec vždycky člověka potěší a rozjasní. Mám ráda a obdivuji zámky i u nás, ale tam to má všechno nějak úplně jinou barevnost; stavby jsou to převážně kamenné a střechy nejsou červené, ale šedé a černé. Je to zvláštní a zámky působí v krajině jako šperky.

-aš-

Foto JIRÍ MACHT

Zkuste to
se mnou, pane
Faustulus...

slyšíme Hurvinka, když vstupujeme do hlediště divadla Spejbla a Hurvinka, které je jako vždycky do posledního místečka obsazeno. Dávají Hurvinka mezi broučky, představení mělo už přes tisíc repríz a stále má své diváky.

PANE FAUSTULUS, NECHTE SI MĚ TADY...

řikáme s Hurvinkem i my, protože se nejdeme jen dívat. Přišli jsme s gratulací a díky. Zasloužilý umělec Miloš Kirschner, žák a pokračovatel nár. um. profesora Josefa Skupy, divadelní ředitel, loutkoher, autor loutkových her, interpret Spejbla s Hurvinka, se dožil 16. března 1977 padesáti let. V současné době režíruje v NSR Shakespearovu Bouři, gratulaci tedy nepředáme osobně, ale díky patří celému jeho kolektivu, který už po mnoho let odvádí vynikající práci. Práci, která je po všech stránkách náročná a pro kterou se doslova musí žít. To jsme si ověřili na místě samém.

Vstupujeme do zákulisí divadla. Na věšácích visí všechny možné loutky, některé schované v červených pytlích, kolem kufry, žebříky, rekvizity, lana, reflektory, technický personál bleskurychle mění scény a přitom si brumlá text hry, který už slyšeli tolikrát. Z magnetofonu se odví-

její slova a hudba, loutkoherci se svými typickými zástěrkami kolem pasu (aby se nezašpinili) dělají se svými rukama, které jsou v neustálém pohybu, zázraky. Zázraky v tom slova smyslu, že něco neživého se jejich zásluhou mění v živé, že pomocí vahadla a provázků, na kterých je loutka zavěšena, se Hurvínek ze dřeva mění v rošťáka a klukovského darebu, který chvíli nedá pokoje a vyvolává v diváckém hlasitý dětský smích.

V současné době alternuje Hurvínka Martin Klásek. Nastoupil jako vodič, ale náhodou, když si pro sebe něco povídal Hurvínkovým hláskem, zaslechla to žena pana Kirschnera, upozornila a tak se dostal k alternaci. Pan Kirschner má mladé lidi rád, řekl nám Martin Klásek, je to cítit v jeho jednání, v přístupu k nám, pomáhá nám svými zkušenostmi. Samozřejmě se umí rozčilit, ale i tím přinutí k maximálnímu výkonu. Všechno má promyšleno, je přísný v hodnocení, ale to proto, že se snaží dostat z každého to nejlepší.

Nám se někdy zdá, že má pan Kirschner až příliš vysoká měřítka, vypráví Luboš Homola, vodič Spejbla, ale on je má především sám na sebe. Myslí a žije diváčkem, tady to ani jinak nejde. Celý náš kolektiv je takový. Naše práce není nikdy konečná. Jsme vlastně anonymní herci, hraji loutky a divák třeba vůbec nepozná, že místo desíti nás hraje šest. Divadlo nemůže zavřít pro nemoc. Přijedou děti z opačného konce republiky a my je přece nemůžeme poslat zpátky. Naši mladí, kromě obvyčejného pracovního tempa, zvládnou i patronát nad Domovem dětí v Klánovicích a připravují pásmo pro školy, takové povídky co Spejbl a Hurvínek jsou a jak vůbec divadlo pracuje. Díky panu Kirschnerovi tady vládne kolektivní duch a on mu dává směr. Náš ředitel se snad zajímá o všechno na světě. Odkud-

koliv jedeme veze si s sebou kufr knih – teorie jazyků, slovníky, pořekadla, všechno skutečně čte. I teď, když režiruje v Německu Shakespeara, koupil si a pročte celou jeho dílo. Než začne hru nastudovávat, věnuje tomu dva tři měsíce, ale to je pro něj práce, o které se nemluví, která je samozřejmá. Jeho zásluhou začal Hurvínek se Spejblem mluvit v jiném jazyce, poprvé v roce 1953, v Bukurešti. Když jsme byli v Antverpách, chtěli po nás, aby Hurvínek mluvil vlámsky. A Kirschner to během dne a noci dokázal. V mnoha jazycích nejen text namluví, ale ovládne ho tak, že může i improvizovat. Pro nás vodiče už je to jednodušší, řeč neumíme, ale známe Kirschnerův rytmus, a tak se přizpůsobíme. Loutkové hry Miloše Kirschnera jsou na vysoké úrovni, jsou přemýšlivé, odpovídají duchu doby. Často jezdíme na zájezdy, ale kolikrát známe ze země akorát dálnici, hotel a divadlo.

V Německu jsme hráli měsíc 2x denně představení, vzpomíná Radko Haken a mezitím zvládali kilometry. Technický personál stavěl a boural, měli ještě méně času než my. Dříve se hrálo na jevištích, kde se člověk mohl opřít, dnes si není jak pohovět a teď si představte, že loutka váží třeba 7–8 kilogramů, že jí na zkoušce vodíte čtyři až pět hodin, to někdy pěkně bolí páteř. Ale na to všechno se při představení zapomene.

Co sám nemáš rád, to jinému nedělej, sděluje své závěrečné ponaučení Hurvínek dětem do hlediště. Ozývá se potlesk, malí diváci se loučí a my také. Přišli jsme s gratulací a díky a poznali jsme, že je za co děkovat.

JANA ČERNÁ

Foto JARMILA RYBIČKOVÁ

Žák a pokračovatel národního umělce profesora Josefa Skupy, interpret Spejbla a Hurvínka zasloužilý umělec Miloš Kirschner.

Záběry ze zkoušky v loutkovém Divadle Spejbla a Hurvínka

VĚRA ŠPINAROVÁ

Byla jsem nejmenší ze třídy. Měla jsem kamarádku, s kterou jsme se stále měřily, ale i ta mě přerostla. O co jsem byla menší, o to jsem asi měla silnější hlas. Zpívala jsem ve škole na oddílových schůzkách a jednou byla v Kulturním domě v Ostravě-Porubě akce pro děti, kde se taky soustředilo ve zpěvu. Holky ze třídy mě vlastně přinutily zúčastnit se, dali nám texty a zpívali jsme Vánoce, vánoce. Vyhrála jsem a možná to byl první pěvecký impuls.

Ve třinácti mi maminka koupila kytaru. Učila jsem se na ni hrát celé dny až jsem měla na prstech puchýře. Základ byl ještě z houslí, hrála jsem na ně pět let. Mám je ještě doma, ale úplně se mi rozleply. Skládala jsem si písničky a ve čtrnácti jsem se zúčastnila soutěže Májový křišťál se svou vlastní skladbou. Jmenovalo se to myslím Sócha. Nikdo mě nebral vážně, ale maminka začínala tušit, o co jde a já musela myslet nejdřív na školu a pak na své zájmy. Nebylo to jen hraní na kytaru, zpívání a poslouchání magnetáku. Pamatuji si, že jsem byla jednou dobu až posedlá běháním, atletikou, byli jsme na hřišti každý den. Ráda tančím, tenkrát jsme měli pro osmé a deváté třídy společenská odpoledne. dnes už není na to jít si zatančit vlastně čas. Ale za to si najdu čas třeba na lyžování. Dřív jsem na to nebyla, se svahu se sunula sněhová koule místo mě, lyže jsem neudržela vedle sebe, ale můj muž mě znovu získal pro hory a nelituji toho.

A jak to bylo se zpíváním? Když jsem vyšla školu, nabídlo mi spolupráci ostravské Flemingo. Zpívala jsem tam ještě své vlastní texty. Po roce Flemingo odjelo na zahraniční zájezd a já začala zpívat s amatérskou skupinou Majestic. Byla to hezká éra, šťastná. Povedly se mi i první nahrávky, podepsala jsem smlouvu s Pantonem a zpívala a zpívala. Po odchodu z Majesticu s orchestrem Ivo Pavlíka. Zpívám si i doma, ale text se nahlas neucím. Jen na to pořád koukám, až si to paměť zapíše. Už se mi ale stalo, že na koncertě jsem zazpívala první slovo písničky a dál nic. Jen la, la, la, až jsem se zpotila. Bylo to možná mým velkým soustředěním, chtěla jsem vyjádřit svůj pocit, obecnost se zachovalo moc fajn, jejich potlesk vše napravil. Mívám před vystoupením trému, ale na pódiu to ze mne spadne. Dobře se mi zpívá pro děti. Děláme pro školy koncerty – vývoj jazzu, je to těžká muzika, ale hudebním vzděláním se dá pochopit. Dětské publikum je spontánní, živě reaguje a největší odměnou pro mě je pak ten potlesk. To myslím vůbec po koncertě. Muzika je práce jako každá jiná, nemůže to být jen zdroj obživy, je to práce zodpovědná a já ji dělám ráda a s chutí.

Připravila JANA ČERNÁ
Foto PAVEL VESELY